

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ

Анотація. Досліджено сутність та основні форми реструктуризації банківських кредитів, проаналізовано проблеми їх застосування на практиці банками України, запропоновано механізм удосконалення розрахунку параметрів кредитної угоди.

Аннотация. Исследована сущность и основные формы реструктуризации банковских кредитов, проанализированы проблемы их применения на практике банками Украины, предложен механизм усовершенствования расчёта параметров кредитного договора.

Annotation. The essence and various forms of restructuring of bank loans was investigated. The main problems of their practical application were analyzed. The mechanism for improving the calculation of the parameters of the loan agreement was proposed.

Ключові слова: кредит, кредитна угода, кредитний процес, платоспроможність, пролонгація, реструктуризація.

Процес банківського кредитування є досить складним економічним процесом, що складається з ряду етапів, кожен з яких включає перелік обов'язкових процедур. Його ефективне функціонування досягається шляхом узгодження всіх процесів, пов'язаних з рухом кредиту, у часі і в просторі, тобто шляхом його організації. Важливість організації кредитного процесу пояснюється тим фактом, що кредитні операції є основним видом активних операцій банків України, у який вкладається переважна більшість банківських ресурсів. Відповідно ці операції приносять найбільший дохід та пов'язані зі значними ризиками. У зв'язку з цим набуває актуальності та особливого значення дослідження питань організації і вдосконалення роботи з кредитування банківськими установами України.

Дослідженням проблем організації процесу кредитування та шляхів його вдосконалення займалися чимало сучасних дослідників, серед яких Г. Азаренкова [1], Р. Коцовська [2], О. Стойко [3] та інші. Однак у сучасних умовах післякризового спаду обсягів кредитування та відповідного зростання кількості проблемних позичок особливої актуальності набуває пошук та аналіз шляхів удосконалення кредитного процесу.

Метою даної статті є дослідження процесу реструктуризації банківського кредиту, аналіз існуючих можливостей його практичного вдосконалення з використанням клієнтоорієнтованого підходу.

Кредитні операції банку слугують головним джерелом його доходів і одночасно основним джерелом ризику при розміщенні активів. Кредитним ризиком є ймовірність несплати позичальником основного боргу та відсотків за користування кредитом у терміни, визначені в кредитній угоді [3]. По відношенню до позичальника, який не виконує своїх зобов'язань, банк може застосовувати різноманітні заходи впливу: штрафні санкції, підвищення відсоткової ставки, припинення подальшого кредитування тощо. Якщо вони не дадуть необхідних результатів, банк повинен забезпечити свої інтереси шляхом продажу забезпечення, пред'явлення претензій до гаранта або поручителя і т. п. [2].

Однак найкращим засобом вирішення проблем є розробка разом з позичальником заходів для відновлення його платоспроможності. Реструктуризація боргу є одним з найбільш перспективних напрямів співпраці банків з проблемними позичальниками. Перевагами цього напрямку є можливість зміни параметрів кредитної угоди таким чином, щоб підвищити платоспроможність позичальника до рівня, необхідного для погашення основного боргу та відсотків [1], і одночасно мінімізувати можливі збитки банку.

У сучасній банківській практиці застосовуються такі форми зміни умов кредитної угоди [4]:

- зміна схеми погашення кредиту;
- продовження терміну дії кредитного договору;
- відстрочення платежів;
- тимчасове зниження процентної ставки за кредитом;
- зміна валюти кредиту.

При здійсненні процесу реструктуризації розрахунок параметрів нової кредитної угоди відбувається таким чином: клієнт, виходячи із суми заборгованості та свого фінансового стану, у багатьох випадках має самостійно обирати строк кредиту та форму реструктуризації з наведених вище. Однак для клієнта першочерговим є власна платоспроможність, тобто розмір можливого платежу, а розрахунок строків та вибір форми реструктуризації має здійснювати банк.

Розглянемо це на прикладі пролонгації кредитної угоди. За стандартної ("класичної", "лінійної") форми нарахування відсотків за кредит сума платежу P в i -му періоді визначається за формулою:

$$P_i = S/n + (S - S/n \times (i-1)) \times r/m = S \times (1/n + (1 - 1/n \times (i-1)) \times r/m), \quad (1)$$

де S – початкова сума кредиту;

m – періодичність платежів за рік.

З урахуванням позицій інтересів позичальника, тобто з використанням клієнтоорієнтованого підходу, банку слід розглянути платоспроможність клієнта, у результаті чого отримати значення параметра P_i , а вже після цього розраховувати можливий строк реструктуризованої кредитної угоди – параметр n . Після проведення математичних перетворень з виразу (1) (значення i дорівнює одиниці, тому що розглядається перший платіж) отримуємо:

$$n = S / (P - S \times r / m). \quad (2)$$

Сума кредиту S є сумою непогашеної заборгованості, відсоткова ставка i і платіж банку відомі. На основі отриманого значення строку кредитування приймається рішення про доцільність реструктуризації кредитної угоди шляхом її пролонгації.

Отже, реструктуризація кредитної угоди є зміною умов договору, викликану погіршенням платоспроможності позичальника з причин виникнення у нього фінансових труднощів. Якщо ці труднощі є тимчасовими і позичальник виявляє готовність співпрацювати з банком у пошуку шляхів вирішення проблеми на взаємовигідних умовах, то доцільно піти йому назустріч, реструктуризувавши позику. Існує декілька варіантів реструктуризації, однак при застосуванні будь-якого з них слід виходити не тільки з позицій забезпечення прибутку для банку від кредитної операції, а й з погляду орієнтованості на позичальника, на його платоспроможність, яка може бути кількісно виражена розміром платежів, які клієнт може вносити в погашення боргу та відсотків за ним.

Наук. керівн. Тисячна Ю. С.

Література: 1. Азаренкова Г. М. Оцінка результативності й ефективності реінжинірингу бізнес-процесу кредитування юридичних осіб на основі гібридного моделювання / Г. М. Азаренкова, Н. С. Лобігер, С. О. Шамов // Вісник НБУ. – 2011. – № 3. – С. 16–21. 2. Коцовська Р. Р. Банківські операції : навч. посібн. / Р. Р. Коцовська, О. П. Павлишин, Л. М. Хміль. – К. : УБС НБУ: Знання, 2010. – 390 с. 3. Стойко О. Я. Банківські операції : підручник / О. Я. Стойко. – К. : Знання, 2002. – 355 с. 4. Офіційний сайт ПАТ "Кредитпромбанк" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kreditprombank.com/ua/personal/credits/restrukturizatsiya>.